

Natuurwaardenonderzoek Teleport

Gemeente Amsterdam

Dienst Ruimtelijke Ordening

Beleidsteam Stad

December 2011

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies	3
2. Inleiding.....	4
3. Kaders	5
4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie.....	6
5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna	8
6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet	9
7. Conclusies en aanbevelingen	11

1. Samenvatting en conclusies

Voor het plangebied Teleport wordt een nieuw bestemmingsplan opgesteld. Het plan maakt een aantal nieuwe ontwikkelingen mogelijk.

In dit natuurwaardenonderzoek is nagegaan of er vanuit de natuurwetgeving consequenties zijn voor het plan. Voor dit gebied gaat het vooral om soortbescherming of te wel de Flora- en faunawet.

Er zijn in de nabijheid geen Natura2000-gebieden, waarop een negatief effect te verwachten valt.

In het plangebied komen een aantal beschermde soorten voor. Voor de meeste soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Voor de broedvogels die in het plangebied voorkomen geldt dat de nesten tijdens de broedperiode beschermd zijn en daarbuiten niet. Bij werkzaamheden dienen de nesten van vogels ontzien te worden. Dat kan goed door de planning van de werkzaamheden op aanwezige broedvogels aan te passen.

Er is één kolonie huismussen gezien. Verblijfplaatsen van huismussen zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. Bij eventuele werkzaamheden aan gebouwen of struiken waar mussen in verblijven moet vooraf gezorgd worden voor alternatieve verblijfplaatsen in de nabijheid.

Het is niet uitgesloten dat er vleermuizen in gebouwen verblijven. Omdat er goed foerageergebied in de omgeving is, zou dat vooral in de panden langs de Naritaweg kunnen. Bij sloop of grootschalige ingrijpen aan gebouwen dient dan nader onderzoek naar de aanwezigheid van vleermuizen uitgevoerd te worden. Als er vleermuizen worden aangetroffen moet er voor alternatieve verblijven worden gezorgd en moeten er bij de werkzaamheden maatregelen worden getroffen om deze dieren niet te schaden. Als de maatregelen voldoende zijn dan geeft het ministerie van EL&I toestemming in de vorm van een positieve afwijzing.

2. Inleiding

Het project

Het plangebied is nu grotendeels bebouwd met kantoorpanden. In het nieuwe bestemmingsplan worden naast kantoorfuncties ook functies toegelaten zoals: wonen, bedrijven categorie 1 en 2, hotels, extended stay, maatschappelijke voorzieningen, horeca, dienstverlening en culturele voorzieningen. Al deze functies zijn zowel in de bestaande bebouwing toegestaan als op de enkele nog braakliggende kavels. Windmolens worden niet toegestaan in het plangebied. In deze natuurtoets wordt onderzocht welke consequenties er vanuit de natuurwetgeving kunnen zijn voor het bestemmingsplan.

Werkwijze

Deze toets behandelt eerst de wettelijke en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het gebied en de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Vervolgens worden de mogelijke effecten van ingrepen op de aanwezige soorten beschreven. Tenslotte wordt beoordeeld of er omstandigheden zijn, waarbij een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet aangevraagd moet worden. En onder welke voorwaarden een ontheffing naar alle waarschijnlijkheid verkregen kan worden. Op 31 augustus 2011 is het plangebied bezocht.

Eerder onderzoek

Gegevens over het voorkomen van soorten worden sinds 1990 bijgehouden in de 'Ecologische Atlas Amsterdam'. De grotere groengebieden zijn regelmatig geïnventariseerd, ook in de directe omgeving van de Gemeente Amsterdam. De soortgroepen waarvan de gegevens zijn bijgehouden zijn zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, kreeftachtigen, dagvlinders, sprinkhanen, krekels en libellen. Locaties van roepende rugstreeppadden worden elk jaar in kaart gebracht. In 2004 en 2005 zijn alle kolonies huismussen in de openbare ruimte van Amsterdam geïnventariseerd.

BenD Natuuradvies doet in opdracht van stadsdelen en diensten onderzoek naar muurplanten op kademuren. Haven Amsterdam laat al enkele jaren de spontane natuur in haar beheergebied monitoren. Recente presentaties van inventarisaties van beschermde soorten zijn te vinden op <http://www.flora-fauna.amsterdam.nl>.

Begrenzing van het plangebied

Het plangebied ligt aan de rand van het haven- en industriegebied Westpoort van de gemeente Amsterdam. Het wordt begrensd door Naritaweg, Seineweg, spoorbaan, Kastrupstraat, spoorbaan, de Einsteinweg, de Haarlemmervaart en de sportvelden van Spieringerhorn.

3. Kaders

Wettelijke kaders	
Natuurbeschermingswet (1998) - Natura-2000 (gebiedsbescherming)	Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000 Onder de Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet) zijn gebieden aangewezen die onderdeel uitmaken van de Europese ecologische hoofdstructuur, de Natura 2000 gebieden genaamd. Indien een ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt in of in de nabijheid van een Natura 2000 gebied moet worden onderzocht of de ontwikkeling de kwaliteit van het gebied kan verslechteren of verstoren. Indien het bestemmingsplan de kwaliteit van een Natura 2000 gebied kan verslechteren of verstoren dient er een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet te worden aangevraagd.
Flora- en faunawet en gedragscode (soortbescherming)	In april 2002 is de Flora- en faunawet (Ffwet) van kracht geworden. Op grond van deze wet zijn vrijwel alle in het wild en van nature in Nederland voorkomende dieren, beschermd. De Ffwet bevat verbodsbepalingen met betrekking tot het aantasten, verontrusten of verstoren van beschermde dieren en plantensoorten, hun nesten, holen en andere voortplantings- of vaste rust- en verblijfplaatsen. Bij vrijwel alle ingrepen moet met door Flora- en faunawet beschermde soorten rekening worden gehouden. De beschermde soorten zijn met behulp van tabellen onderverdeeld in verschillende niveaus van bescherming. Voor het bestemmingsplan moet inzichtelijk worden gemaakt voor welke soorten er mogelijk ontheffing van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd en onder welke voorwaarden deze naar alle waarschijnlijkheid verkregen zal worden.
Beleidskaders	
Ecologische Hoofdstructuur (landelijk en provinciaal beleid)	Voor heel Nederland zijn natuurgebieden met verbindingzones vastgelegd. Dit noemen we de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. Na realisatie is de structuur uiteindelijk grensoverschrijdend, zodat diersoorten zich vrij kunnen bewegen en vermengen over Europa. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de EHS dient gecompenseerd te worden volgens de in de Nota Ruimte vastgelegde regels.
Hoofdgroenstructuur (Amsterdams beleid)	In de structuurvisie van Amsterdam 2040 (vastgesteld in 2011) is de hoofdgroenstructuur opgenomen. Voor functiewijzigingen, die buiten de vastgelegde kaders vallen moet advies worden gevraagd aan de Technische Advies Commissie Hoofdgroenstructuur. Eventuele wijzigingen kunnen aan de Gemeenteraad worden voorgelegd.
Rode lijstsoorten (landelijk beleid)	Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk in aantal achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen.

Generieke ontheffing voor het Havengebied

De Haven heeft 8 april 2008 een generieke ontheffing (FF/75C/2007/0441) gekregen voor de rugstreeppad, de bijenorchis, moeraswespenorchis en de rietorchis voor het hele beheergebied. Het plangebied valt hier geheel binnen. Deze ontheffing is vijf jaar geldig. Aan de ontheffing zijn voorwaarden verbonden.

Nieuwe natuurwet

Er is een nieuwe natuurwet aangekondigd. Naar verwachting zal deze in het voorjaar 2012 aan de Tweede kamer worden voorgelegd. In deze nieuwe wet worden Boswet, Natuurbeschermingswet en Flora- en faunawet samengevoegd. In het conceptvoorstel wordt de bescherming van niet-Europees beschermde soorten verminderd.

4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie

Omgeving

Het plangebied ligt aan de rand van Westpoort, het havengebied van Amsterdam, het Noordzeekanaal loopt aan de noordzijde van het havengebied. Het terrein is in de jaren zestig opgespoten met zand. Vooral het westelijk deel van het havengebied heeft lang braak gelegen. Hier heeft zich spontane natuur kunnen ontwikkelen. Rugstreeppadden vonden hier een geschikte biotoop en orchideeën stonden er in grote aantallen. Tussen Naritaweg en Haarlemmervaart ligt het sportpark Spieringerhorn. Langs de noordkant van het sportpark loopt een sloot (aan de oost en noordkant). Deze sloot is breed en beschermt (en waarschijnlijk donker, mogelijk is er wat verstoring van licht van de kantoorgebouwen). Hier is geschikt foerageergebied voor verschillende soorten vleermuizen. Meer westelijk ligt de Brettenzone. Dit is een natte ecologische verbinding en onderdeel van de Groene AS.

Het plangebied

Het plangebied wordt voornamelijk voor kantoren gebruikt. Het NS-station Sloterdijk ligt midden in het plangebied. Dit station is een knooppunt, hier vandaan gaan spoorbanen richting Amsterdam CS, Haarlem, Schiphol en Zaanstad. Een deel van de banen loopt op pijlers hoog boven de grond. Het overgrote deel van het plangebied is in gebruik; er zijn nog enkele braakliggende percelen en er zijn enkele leegstaande gebouwen. De gebouwen in de directe omgeving van het Sloterdijkstation zijn hoog; langs de Naritaweg bevinden zich lagere, moderne panden. De gebouwen hebben voornamelijk een kantoorfunctie.

Sommige braakliggende percelen waren erg nat in augustus. Het is mogelijk dat rugstreeppadden plassen op deze kavels als voortplantingswater gebruiken. Rugstreeppadden komen op diverse plaatsen in Westpoort voor. Migratie naar het plangebied is voor rugstreeppadden niet eenvoudig, maar ook niet onmogelijk.

De oever van de Haarlemmervaart is rijk begroeid met onder andere watermunt, koninginnenkruid, riet, harig wilgenroosje en lisdodde. Langs de oever staan op sommige plaatsen bomen wilg en zwarte els.

Ecologische verbinding

De spoorbaan met taluds vormt verbindingen met het buitengebied waarlangs grondgebonden dieren zich kunnen verplaatsen. Er zijn voldoende plaatsen in het gebied waar dieren (tijdelijk) dekking kunnen vinden. Grondgebonden dieren kunnen zich door heel Westpoort verplaatsen. De sloot en de berm van het spoortalud aan de noordkant van de kantoorgebouwen langs de Naritawegis bijvoorbeeld is ruig en breed. Dit is een goede doorgaande verbinding voor dieren met voldoende rust en schuilplaatsen.

De spoorlijn die het gebied kruist loopt hoog. Er onder liggen grote stortstenen. Daardoor zijn er geen lichtbelemmeringen en vormen ze geen barrières voor dieren.

De Brettenzone is een natuurgebied dat deel uitmaakt van de Ecologische Hoofdstructuur. Via de Haarlemmervaart kunnen oevergebonden dieren het plangebied bereiken.

Bij bruggen zitten in de Haarlemmervaart een aantal knelpunten. Hier is het voor oevergebonden soorten niet mogelijk om de waterlijn te volgen; bij de meeste bruggen is geen voorziening in bijvoorbeeld de vorm van een looprichel. Bij de Radarweg bijvoorbeeld is tussen beide fietsbruggen en de autobrug een lage oever met perkoenpaaltjes. Deze is onder de fietsbrug doorgezet. Onder de brug is echter een stalen damwand. Deze is voor grondgebonden dieren alleen zwemmend te passeren en dus lastiger te passeren. Langs het noordelijk fietspad langs het spoor bij Sloterdijk is een onderbreking van de ecologische verbinding. Ook hier lopen de sporen hoog met onderbrekingen, zodat er voldoende licht kan komen. Een donker deel is begroeid met klimop. Door de inrichting iets aan te passen met meer groen en stenen waaronder dieren dekking kunnen vinden kan de verbinding worden verbeterd.

Inventarisatie: aangetroffen en verwachte soorten

Zoogdieren

Op de dijk langs de Haarlemmertrekvaart zijn sporen van mol en konijnen aangetroffen. Verder zijn er soorten als bos- en veldmuis. Er zijn regelmatig sporen van vossen en hazen in het plangebied te zien. Voor vleermuizen zijn er geen geschikte verblijfplaatsen in bebouwing. Het groen langs de spoorbaan kan wel als foerageergebied of als vliegroute dienen. Vooral de sloot langs de sportvelden van Spieringerhorn is zeer geschikt als foerageergebied.

Amfibieën en vissen

Voor vissen en amfibieën is er geschikt leefgebied in de Haarlemmertrekvaart en in de sloten rondom het sportpark. De Haarlemmertrekvaart staat in open verbinding met het water van de ringvaart van de Haarlemmermeer. Voor vissen zijn er geen belemmeringen om dit gebied te bereiken.

Broedvogels

Een groepje huismussen zit bij gebouw Heathrowstraat 5. Verder zitten er koolmezen bij de bebouwing ter hoogte van de Naritaweg.

Waterhoen, meerkoet en wilde eend broeden in de oever van de Haarlemmervaart. Op een gebouw in de omgeving van de klimmuur broeden visdiefjes, wel gehoord en gezien, maar het is niet duidelijk op welk dak ze zitten.

Flora

Op de braakliggende kavels zijn orchideeën te verwachten. Het braakliggend terrein tussen Teleportboulevard en Changiweg is geschikt voor orchideeën. Hier zijn in voorgaande jaren bijenorchis en rietorchis aangetroffen.

Bij een kantoorgebouw aan de Naritaweg (oostelijk van braakliggend kavel naast de Klimhal) is een gele helmblom langs gebouw tussen de straatstenen aangetroffen.

Analyse

Het plangebied wordt vooral gebruikt door kantoren. Infrastructuur in de vorm van spoorlijnen en wegen zorgt voor kansen en belemmeringen van soorten. De taluds van de Einsteinweg en de spoorbanen vormen de belangrijkste ecologische verbinding en leefgebied voor grondgebonden soorten. Verder heeft de Haarlemmervaart met oevers natuurwaarde. Vanuit de Lange Bretten kunnen dieren zo het gebied intrekken.

De braakliggende kavels vormen een geschikt voortplantingsbiotoop voor rugstreeppadden. Er is een kleine kans dat deze zwaar beschermde amfibiesoort het plangebied vanuit Westpoort weet te bereiken. De meeste braakliggende kavels zijn geschikt als groeiplaats voor orchideeën: rietorchis en bijenorchis zijn aangetroffen.

5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna

Het plan

In het nieuwe bestemmingsplan worden naast kantoorfuncties ook functies toegelaten zoals: wonen, bedrijven categorie 1 en 2, hotels, extended stay, maatschappelijke voorzieningen, horeca, dienstverlening en culturele voorzieningen. Al deze functies zijn zowel in de bestaande bebouwing toegestaan als op de enkele nog braakliggende kavels.

6. Consequenties natuurwetgeving en ontheffing Flora- en faunawet

Gebiedsbescherming

Natura2000-gebieden

Het plan bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. De polder Westzaan, ten westen van Zaanstad, het Oostzanerveld en het Twiske zijn de meest nabijgelegen Natura2000-gebieden. Negatieve effecten op deze gebieden worden niet verwacht.

Hoofdgroenstructuur

In het plangebied liggen geen gebieden die tot de Hoofdgroenstructuur van Amsterdam behoren. De Brettenzone maakt deel uit van de EHS (Ecologische Hoofdstructuur). Ook op deze natuurzone vallen geen negatieve effecten te verwachten.

Soortbescherming

Zoogdieren

Voor de grondgebonden zoogdieren: mol, konijn, haas, vos, veldmuis geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling.

Vleermuizen

In de directe omgeving van het plangebied (rond Sportpark Sloterdijk) bevindt zich geschikt foerageergebied voor vleermuizen. In deze omgeving moet aandacht besteed worden aan het voorkomen van lichtvervuiling. Gezien de nabijheid van geschikt foerageergebied is er een kans dat er vleermuizen verblijven in de kantorenstrook langs de Naritaweg. Bij sloop of grootschalige renovatie is een aanvullend onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen nodig.

Amfibieën

Indien de aanwezigheid van rugstreeppadden op braakliggende kavels wordt vastgesteld kan er volgens de generieke ontheffing van de Haven (FF/75C/2007/0441) worden gehandeld en is een ontheffingsaanvraag niet nodig.

Broedvogels

Voor de meeste broedvogels geldt, dat de nesten gedurende de broedtijd zijn beschermd, maar daarbuiten niet. Ontheffing voor broedende vogels wordt niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen.

Een uitzondering daarop vormen verblijfplaatsen van huismussen. Deze zijn ook buiten het broedseizoen beschermd. De huismus is een in kolonies broedende soort. Meestal maakt hij gebruik van ruimtes onder dakpannen. Naast nestruimte is dekking in de vorm van dichte gevelbegroeiing (*Hedera helix*) of dichte struiken, bijvoorbeeld coniferen nodig. Hierin kunnen de huismussen zich verbergen voor predatoren. Ten derde heeft de huismus voedsel nodig, bijvoorbeeld in de winter door mensen draagt positief bij aan de instandhouding van de huismus.

De biotoop van de huismus is ook buiten het broedseizoen beschermd. Het aantal huismussen in Amsterdam is de laatste jaren afgenomen. Ook landelijk is deze trend te zien, daarom staat de huismus op de Rode lijst. Voor het in stand houden van een kolonie mussen is het van belang dat zowel nestgelegenheid als schuilplaatsen beschermd worden.

Voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van de huismus is een ontheffing van Artikel 11 van de Flora- en faunawet nodig. Ontheffing kan alleen worden aangevraagd met een belang uit de Vogelrichtlijn. De mogelijkheden hiervoor zijn zeer beperkt. Voor een kolonie huismussen moeten dan ook maatregelen worden getroffen om deze tijdens en na de werkzaamheden in stand te houden. (DLG heeft een aantal soortenstandaards laten ontwikkelen. In die voor de huismus staan richtlijnen met betrekking tot compensatie <http://hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/soortenstandaards>).

Tijdens de werkzaamheden kan dit door een alternatieve biotoop aan te bieden. Na de voltooiing van de werkzaamheden zijn er maatregelen nodig om de biotoop voor de huismussen in de nieuwbouw in stand te houden. Geadviseerd wordt om de maatregelen bij de ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor te leggen. Als deze als voldoende worden beoordeeld zal er een 'positieve afwijzing' volgen, waarin de ontheffingsaanvraag wordt afgewezen, omdat de noodzaak daarvoor ontbreekt.

Flora

Bij de in gebruik name van braakliggende kavels moet rekening gehouden worden met de aanwezigheid van beschermde orchideeën (rietorchis en bijenorchis). Bij werkzaamheden kan gebruik gemaakt worden van de generieke ontheffing van de Haven. Voor tussen de tegels groeiende gele helmbloemen kan gebruik gemaakt worden van de gedragscode van de Gemeente Amsterdam.

Zorgplicht

Voor alle soorten, ook niet-beschermde, geldt de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen.

7. Conclusies en aanbevelingen

Conclusies

De natuurwaarden in het plangebied zijn de ecologische verbindingen. Deze zijn voornamelijk gebonden aan de infrastructuur: de taluds van de Einsteinweg, maar vooral de spoorbanen en de Haarlemmervaart, de voormalige trekvaart. In de begroeiing van de taluds en de oevers kunnen dieren dekking vinden. Daarvandaan kunnen ze verder het gebied intrekken.

In het plangebied kunnen een aantal beschermde soorten voorkomen: orchideeën op de braakliggende kavels; er zijn broedvogels, waarbij een kolonie huismussen speciale aandacht verdient, omdat de verblijfplaatsen van mussen ook buiten het broedseizoen beschermd zijn.

Voor de orchideeën geldt voor het plangebied een generieke ontheffing van de Haven bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Bij sloop en grootschalige renovatie van gebouwen wordt geadviseerd om nader onderzoek naar de verblijfplaatsen van vleermuizen uit te laten voeren.

Als de verblijfplaatsen van de huismussen in het geding komen is het noodzakelijk om voor eventuele werkzaamheden voor alternatieve verblijfsplaatsen te zorgen.

Aanbevelingen

De natuurwaarden in het gebied kunnen worden vergroot door de aanleg van groene daken en door het laten begroeien van kale muren met klim-, lei- of slingerplanten.

